

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Floremundi Raemundi V. Cl. Olim Consiliarii Regis
Galliarvm Ex Calviniano Catholici Synopsis Omnium hujus
temporis Controversiarum tam inter Lutheranos,
Calvinistas quam alios plurimos. Sive Historia ...**

Raemond, Florimond de

Coloniae Agrippinae, 1655

caput decimum tertium. Poloni semper Catholicum regem eligere
studuerunt. Societatis Iesu in Polonia Collegia & ministri cujusdam
haeretici conversio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10880

POLONI SEMPER CATHOLICUM regem eligere studuerunt. Societatis Iesu in Polonia Collegia: & Ministri cuiusdam hæretici conuersio.

CAPUT XIII.

ARGUMENTUM.

- I. *Henricus Valesius ad Polonia regnum accersitur*
- II. *Poloni Catholicum volunt habere regem.*
- III. *Stephanus Bator Polonia Rex creatur.*
- IV. *Eius successor Sigismundus Suecus cum Maximiliano Austriaco de regno contendit.*
- V. *Societatis Iesu in Polonia Collegia.*
- VI. *Minister Lutheranus Polonus natione, Romanus in Iubileo profectus, ad Catholicam fidem conuersitur.*

LUTHERANARUM in Polonia partium imbecillitas post Sigismundi mortem facile apparuit, quando in campis illis patentibus ad Warsouiam habitis comitijs, sub longe maximo illorum contortio disputatum fuit, cuiam potissimum ex tot competitoribus, regia corona esset imponenda. Postquam enim ex omni Christianorum Principum numero Poloni sibi regem eligere stauissent, & Lutheranorum suffragia partim in Ioannem Suecorum regem, defuncti Regis Sigismundi per filiam Catharinam generum, inclinarent; statim initio apparuit, conatum eiusmodi paucorum viribus longe maiorem, & digniorem esse Polonicam coronam, quam ut ea cuiusquam à Catholica fide alieni caput exornetur. Regnum vero id multi Reges ac Principes, missis legatis, ambiebant; in primis Carolus IX. Galliarum regi fratri suo Duci Andino id petebat: negotij huius conficiendi cura demandata Ioanni Monlucio Valentino Episcopo, spectatæ virtutis & solertiae viro, ut qui quatuordecim legationes pro Galliarum Regibus summa cum laude obiit; ac pleraque ob quæ missus fuerat, ex animi sententia confecit, à rege ei additus fuerat collega Vidus Lusignanus, Lanfaci Equitis nobilissimi filius, iuuenis præter natalium splendorem, insigniter liberalis, & multarum linguarum peritus; quibus illis artibus & Nobilitatis animos ad Gallorum partes adiungere, & innata sualente Monlucij hominis acris & iracundi vehementia poterat lenire.

Quæ in his comitijs ac noui regis electione acta sunt omitto (a) quod ea ad institutum nostrum non multum faciant: hoc tamen vnum addo, Lutheranos & Protestantes Catholicis hæc in recedere coactos esse.

II. Quum vero ipso tempore quo Andinus Dux Poloniae rex renunciatus erat, res ad motum spectare videretur, æterna nominis fama dignissima magna Nobilitatis pars proximæ syluæ adæquans, decerptos è quercu ramos pileis impostuerunt, consentientis voluntatis insigne. Tum magnus Samogitiæ Capitaneus Cocouitius quæ potuit alte exclamauit: Regem habere volumus Catholicum & Orthodoxum, qualis est Dux Andinus. Cui statim vno ore assensu sunt Laseus Palatinus: Siradiensis, Palatinus Bresliensis, Palatinus Ploceensis, Comes Tornauia, Ioannes Costka, Castellanus Dantiscanus, Andreas Soborouius, Andreas Opalinskius curiæ tribunus, vna cum fratre suo magno regni Referendario, item præfectus Warsauensis, Marescallus Lithuanie, Abrahamus Sborouius, & alij magno numero nobilissimi Equites, in primis è Massouia, quæ præ ceteris eius regni prouincijs ab hæreseos peste pæne intacta & incorrupta manserat. Visa tum sunt in campis illis ad Warsauiam circiter triginta quinque equitum millia, vno ore & consentientibus animis Andinum Ducem sibi regem postulantem. Eiquidem Protestantes magnam constare inuidiam ob socios religionis Hugonothas &c. in Francia male tractatos, conati sunt; quæ tamen in ipsos auctores redundauit, adeo ut tandem Lutherani, Calvinistæ, atque ipsi etiam Trinitarij in Catholicorum sententiam de rege è Gallorum stirpe eligendo, concesserint. Horum præcipui fuere Patinus Cracouiensis, ex Berlaskiorum, & Vilhensis, ex Raziuiliorum familia, Stanislaus Comes de Korcka, Ostrogij fratres, Palatini Cracouiensis generi Suffranciensi, Castellanus Sendomiriensis, Comes Tenchinensis, Palatinus Lublinensis, Castellani Pomesani, & Cameneiensis, Palatinus Podolice, & alij: qui omnes suis suffragijs Catholicum sibi regem eligere coacti sunt, & eum quidem qui tam insignes hætenus ab hæreticis rebellibus in Gallia, pro fratre suo Carolo IX, victorias reportarat; quique eo ipso tempore quo Rex in Polonia dicebatur in Castris aduersus Rupellas versabatur, in quibus etiam Rex salutaris fuit. xvi. Kal.

(a) *Legenda apud Brouium Tomo xxxi. Annalium & alios.*

Iun. An. 1573. Verum ut regem nostrum in Poloniam euntem comitemur, animus non est, nec sine instituti nostri ratio; quod ille nec in religione nec in statu reipublicæ quidquam memorabile eo in regno perfecit: in quod quum vix ingressus esset, A. 1574. 11. Kal. Iun. festo Pentecostes, non sine veneni (vix Lutheranus scriptor tradit) suspitione, mortuo fratre Carolo IX. ad auram capeffendam coronam clam, mutatis vestibus, de nocte profectus Viennam atq; inde per Italiam in Franciam non multo post redijt, ac regnum per multa pericula & miseras administravit, vt infra quando de Francia nobis sermo erit, diceretur.

III. Poloni quum Henrici reditum aliquamdiu frustra expectassent, tandem ad noui Regis electionem sunt progressi. Quamuis autem Maximilianus Austriacus Imperator multorum procerum suffragijs rex designatus esset: quia tamen Poloniam electionem Amurathi Turcarum Sultano, Austriae domus potentiam iam ante suspectam & iniuriam habenti, minus gratam fore intellexerant; atq; ipse etiam Maximilianus non satis mature in tam instabili hominum voluntate & re nimis quam lubrica regni possessionem adijisset; Poloni denuo exquisitis suffragijs, Stephanum Balthorum Transyluaniae Principem, multis virtutibus commendatum & qui Annam Sigismundi, Vltimi Jagelloniorum è stirpe Regis Poloniae filiam in matrimonio habebat, Regem sibi accesserunt. Hic vero nulla habita Maximiliani ratione magno animo regni gubernacula suscepit: quumque Amurathis sibi gratia opus esse intelligeret, ad eam captandam, Legatos Maximiliani, vt Persarum Regem de federe contra Turcas incundo sollicitarent, missos, in via deprehensos occidit. Hanc iniuriam vlciscendi, tum regni, quod Maximilianus debere sibi putabat, vindicandi studium, nec non Turcicae potentiae metus Maximilianum induxerunt, vt omnium Christianorum Principum opem contra hostes suos imploraret, animaduertens à Germania Protestantibus sibi ea auxilia quae tam euidentis periculum requiebat, denegata esse, eo quod petitionibus ipsorum in religionis negotio annuere noluisset: vt haec de re Hungarica loquitur historia, Maximilianum interim Moscouitarum Ducis ope expeditionem in Poloniam adornantem, mors interpellauit Stephanus vero, ereptis Mosco Pleseouia & Narua vtraque, & regni finibus ad Nouogardiam vsque illam magnam urbem, prolatis, victorijs glorio-

sus, tandem & ipse morti in praedam cecidit Anno 1586. Idibus Decemb. cum annos decem & menses septem diesque duodecim regnauisset in Polonia.

IV. Defuncto Stephano, Sigismundus Sueciae rex Polonica Nobilitatis suffragijs ad regnum fuit assumptus coronatusque A. 1587. xvi. Kal. Ian. Maximiliano, Caesaris Rudolphi fratre contra eundem à proceribus quibusdam electo, sed mox auspicijs Sigismundi victo & capto. Hanc Christianorum Principum discordiam & intestinum bellum ægre ferens Pontifex, Cardinali Aldobrandino Legato suo (qui & ipse postea ad Pontificatum fuit euectus, Clemens VIII. appellatus) eius componendi negotium dedit: quod quidem ille singulari cum laude non perfecit tantum, verum etiam Sigismundum Regem in Catholica religione, cui innutritus fuerat, plurimum conformauit. Sic ergo pace inter Austriacos & Polonos facta, Maximilianus liber fuit dimissus. Porro is qui hodie est in Poloniae regno rerum status, magnam nobis spem facit, fore vt in Catholica Ecclesia quotidie magis magisque reflorescat. Rex enim vt est Catholicae religionis obseruantissimus, ita nullius alterius exercitium in sua aula permittit. Episcopi quoque in plantandis tam pietatis quam bonarum litterarum seminatibus, atque inde doctis producendis concionatoribus, nulli nec sumptibus nec laboribus parcunt: vt sunt Archiepiscopus Gnesnensis, regni Primas & Legatus, Archiepiscopus Leopoliensis in Russia, Episcopi Cracouensis, Vratislaviensis, Chelmenfis, Plocensis, Culmensis, Presmiliensis, Samogitiensis, Vilsensis, Kiouiensis, Lucensis, & Iahouensis, qui quatuor in Lithuania sunt Episcopatus. Ad Catholicae etiam religionis tam conseruationem quam augmentum, multum conferre censenda sunt assidue innumerabilium fere Religiosorum in tanto regno preces. Sed & vulgi Sacramentis frequenter vtuntis, indies magis magisque crescere videtur deuotio. Multum quoque illud iuuare quis existimaret, quod plerique Senatores & proceres ad Fidem Catholicam reducti, & in eam iam corroborati sunt: nec facile ad quamcumque dignitatem quis à Rege admittitur, nisi Catholicus aut de quo spes eum hac ratione ad Catholicam Ecclesiam reuocari posse. Prussia tamen excipio, haeresimiferum in modum infectam, & tantum non perditam, cui tamen tam multa atq; atroces dissensiones futuram propediem inter-

tum minantur, & certam quaſi Catholicæ Eccleſiæ victoriam & triumphum promittunt.

V. Nullam vero firmius contra omnium hæreſeon inſultus propugnaculum excogitari poteſt, quam Societatis Jeſu frequentia in toto regno Collegia: quæ omnibus tam pietatis quam doctrinæ ornamentis ſub Patrum illorum ductu & prudenti directione ad inuidiam hodie florere videmus: Ad eodẽ ſequentibus tẽporibus in duas Prouincias neceſſe fuerit Collegia domos & Reſidentias eorũ diſpartiri, nempe vnã Poloniæ, alterã Lithuanix. In Polonica cenſa ſunt in initio huius ſæculi hæc loca. Cracouiæ Domus profeſſa, Collegium & Domus Probationis, tum Collegia XIV. Poſnaniẽſe, Caſiẽſe, Leopoliẽſe, Sedomiriẽſe, Lublinẽſe, Iaſoſlaniẽſe, Luccoriẽſe, Toruniẽſe, Cameneciẽſe, Gedaniẽſe, Raueĩſe, Oſtrogiẽſe, Fauſtoniẽſe, Breſtẽſe, præter Reſidentias IX. Choiniẽſem, Præmiſliãſem, Mariæburgẽſem, Croſnãẽſem, Graudentinaẽſem, Vinniciẽſem, Valceniã, Bydgõſtiẽſem, Barenſem. In Lithuanica autẽ, Domus profeſſa Varſauiæ; Vilnæ Domus profeſſa, Collegium, Domus probationis & Seminarium, quale & Bransberge, tum Collegia XII Bransbergeĩſe, Pultroueniẽſe, Nieſuiciẽſe, Lomzẽſe, Poloceniẽſe, Rigenſe, Derpateniẽſe, Orſzeniẽſe, Krotzẽſe, Smõlẽſcanum, Ploceniẽſe, Vendeĩſe, præter Reſidentias & Miſſiones: in quibus maior iuuentutis quæ in toto regno eſt pars educatur, & tam pietate quam litteris imbuitur, adeo vt etiam homines alterius religionis filios ſuos ad capiendum ingenij cultum ad eos mittere non vereantur: quum in ceteris fere gymnaiijs inſcitia & barbaries graſſetur. Hi vero nec aures ſuas obſtruere, nec animos ita obfirmare poſſunt, quin ſalutares exhortationes à Patribus illis factæ aculeum aliquem relinquãt: ex quo fit, vt Sodaliũ etiam, ſpiritualibus exercitijs non minus deuote quam aſſidue vacãtium, exemplo incitati, paulatim ſacris Catholicæ Eccleſiæ ceremonijs & myſterijs acquieſcant. Vnde non inepte quis ad extremum ijs in locis interitum augurẽtur, quæ iam etiam è multis vrbibus proſtigata, in ſuburbijs hæret, vt Cracouiæ, Poſnaniæ, & alijs nobilitioribus prouinciãrum oppidis, in quibus omnes cuiuſcumq; generis hæretici publicas habere conciones vetantur. In maiore Polonia maxima Nobilitatis pars ad Catholicæ Eccleſiæ gremium reuertit, reſtauratis paſſim templis quæ hæretici partim profanarunt, partim euerterãt; antiqua in primis & nobiliſſima Oſtrogorum, itemque

Comitum de Korſa familia, quorum illi antehæc Huſſitarum ac Picardorum, deinde vero Lutherãnorum ſectas magno ſtudio ſemper fouerant. Ex omni ſane Nobilitate pauci hæreſeos cœno immerſi manſerunt, exceptis quibuſdam in Pruſſia, Lithuania, & Ruſſia, vbi diuerſarum ſectarum magiſtratus mutuis odijs & ſimulatibus paulatim ſeſe conficiunt. Hoc tempore, immo iam dum populis illis innotuit, *Romanum Antichriſtum*, (quo nomine olim tamquam moimolyceo pueri terreti ſolebant,) *vniverſalis Eccleſiæ eſſe Paſtorem, Dei in terris Vicarium; nequaquam vero hominem illum peccati, & filium perditionis, qui in ſuo ipſius nomine venturus, & Jeſum Chriſtum humanam carnem aſſuſiſſe negaturus eſt, à Iudaũs tamquam Meſſias & Saluator recipiendus, quo tempore æternum illud ſacrificium, Miſſa ſcilicet ſiue Euchariftia, abolabitur, vt Malachia illud vaticinium omnes Patres & Doctores Eccleſiæ à ſpiritu S. illuſtrati interpretantur.*

VI. Hoc loco facere non poſſum, quin veram hiftoriã mirabilis conuerſionis ſub Gregorij XII, Pontificatu in Polono quodam factæ, recitãs, caput hoc de Polonia concludam. An. M. D. LXXV, qui Iubilæus fuit, ſenex quidam Lutherãnz religionis Miniſter Polonus natione, non tam ex deuotione quam curioſitate quadã Romanam illã Babylonem, Anno iſto Conuſionis (ſic Iubilæum appellabat) viſendi, quum Romam proſiciſci decreuiſſet, eodem quo ceteri religionis ergõ peregrinantes habitu iteringreſſus, & cũ iſdem commuẽ, S. Trinitatis nomine appellatum hoſpitiũ ingreſſus, triduum in eo, vt exacte omnia contempleretur, permanſit. Eius vero Societatis curam tũ gerebat Ferdinandus Medices, is qui hodie magnus Hetruriæ Dux eſt: qui vnã cum multis alijs proceribus, hoſpitiũ pedes abluere ſolebat. Inter quos cum Miniſter hic forte eſſet, tantam in tanta dignitate humilitatem, vt & Pontificis in viſitãdis Eccleſijs deuotionem & pietatem demiratus, ac tandem loca ſacra in quibus S. Apoſtolorum & aliorum Sanctorum reliquiæ aſſeruantur, ipſe contemplatus, torius denique velut Mundi vndique ad reddenda Deo vota & fundendas ad S. Apoſtolorum & Martyrum tumbas preces eõ concurrentis religione obſtupefactus: diuino monente ſpiritu ad pedem altaris genibus innixus oculos aperire cœpit, iſque ad cœlum eleuatis, quamuis aliud animo volueret, vt qui ſpectandi cauſa tantum eõ venerat, vehementer ingemiſcens, & Conſilium de vita & religione mutandis amplexus, prope eõ

media turba se proripuit, & ad S. Petri Basilicam accurrens, ad pedes Pontificis qui in sacello tum ibi erat, procidit, eos iterum atque iterum deosculatus, lachrymis & singultibus interim voce interclusa, ne verbum quidem proloquutus. Pontifex ratus hominem forte esse, qui nefarii facinoris sibi conficius, id alijs audientibus propalare nollet, præsentem aliquantulum se cedere iussit, ut solum audiret: at ille recuperata voce, exclamans, *Minime, inquit, Pater sancte, sed iube hos manere: quippe peccati mei magnitudo poenitentiam postulat publicam. Vrginti tres ja sunt anni, ex quo Sathana sui Minister: at iam posthac Iesu Christi iussu, Ecclesia seruu esse cupio: ad quam, Sanctitatem Tuam humiliter rogo, ut me admittere & transcribere velit.* Tum Papa hominem de singulis diligenter interrogatum, ipse quoque illachrimans, impetrata benedictione, ad Cardinales quosdam remisit: a quibus ille examinatus & absolutus, & sacra Eucharistiæ communionem munitus, quæ æstu ardentissimo pleraque loca sacra visitasset, non multo post in morbum incidit, & in Xenodochiû S. Spiritus delatus, post triiduum animam Deo reddidit, vixit gaudere se dicens, quod post tot tantaque pericula ad portum salutis tandem appulisset. Eius audita morte, Pontifex, apud quem tunc erant P. Hieronymus de Marca, & P. Bernardinus de la Poste, Capucinus, sublati in cælum oculis, in hæc verba cum D. Paulo Apostolo erupit: *O aliusudo sapientia! Quam multi miseri peccatores vel in monasteria vel in deserta se conferunt, ut peccata sua poenitentia & vita auferantur: & hic tantus peccator tribus tantum diebus vera animi contritione peccatorum remissionem & paradysum promeruit!* Complura sane eiusmodi hominum exempla habemus, quos Deus vix ad Ecclesiam reuerfos, & in statu gratiæ constitutos, ad se euocauit, & ad cæleste regnum extra omne periculum transtulit: inter quæ Poloni huius Ministri non est extremum.

DE RELIGIONIS IN DANIA ET Noruegiæ regni mutatione.

CAPVT XIV.

ARGVMENTVM.

- I. *Christiannus ex Dania regno eiicitur.*
- II. *Eius successor à Protestantibus ad commune sedus sollicitatur.*
- III. *Lutherus quosdam sua farina theologos in Daniam misit.*

IV. *Caluinismus in Dania gliscit.*

V. *De Noruegia regno.*

I. **E**vangeliu Iesu Christi in Dania sensim plantatu est, primus gradus inferendi in Dania Euangelij factus est Bremæ, per S. V. Villehadu tempore Caroli Magni, constituto Episcopatû, secundus Hamburgi constituto Episcopatû cui à Carolo M. præpositus est Heridagus, ut is Danis Christi notitiam inferret, sed is sæuiriëtibus Danis parum in ea gente profecit, donec sub Ludouico Pio Haraldus Dania Rex exul, ab eo in clientelam receptus & Christianus effectus Mogontia, in regnum est restitutus, in illis cû eo Apostolicis viris in primis S. Anshario Bremensi Episcopo, qui geres septentrionales Christi Regno subiicerent, quod etiam fieri captu instabili ut cunq; fortuna, donec plenius aspirate diuina gratia tempore Ottonis II. Imp. sedes Apostolica Romana in qua Dei in terris vicarius, quasi in puppi Ecclesiæ residens pro salute omnium assidue excurbat, manû Regno Dania potentius apposuit ut miseros idololatrias à seruitute Sathana in beatam filiorum Dei libertatem vindicaret. Ab eo tempore Regnum hoc vera Fidei, quæ nusquam nisi in Romana seu Catholica reperitur Ecclesia lumine illustra, in perpetua diuina claritatis profecione ac soliditate permanfit, donec A. M. D. XVI. Luthero in Germania tumultus aduersus Ecclesiam Catholicam concitante, Regnu hoc cû vicinis in veteres tenebras, est relapsum, (a) cuius ruina hæc fuit occasio. Imperabat in Dania ac Noruegiæ regnis Alteburgiu Stemma, & ex eo præerat Christianus I. qui etiam A. 1474 Romam religionis gratia ipse adijt (b). Huic nati sunt ex Dorothea Brandeburgia, filij 4. nempe Olaus & Canutus in primis annis defuncti, item Ioannes & Erikericus, diutius superstites, Ioannes Patri suo A. 1482. xi. Kal. Iun. defuncto Hafniæ successit in regno Dania ac Noruegiæ, item Sueciæ, (quod pater eius Christianus deficientibus adscâ Rege suo Sueci adiuuauerat (c)). Sed Regnum Sueciæ ei diuturnum non fuit, nam rebellantibus Suecis Christina vxor eius, Filia Ernesti Saxonie Electoris, Stockholmiæ capta, vix tandem post biennium minis Imperatoris & Pontificis

Roma.
a Ioan. Adolphi Cypraus Annal. Slesuic. cap. v. p. 13. b Reusnerus in opere Genealogico. pag. 360. c Reusnerus Lutheranus loc. cit. & Henninges part. 4. Genealog. Sueciæ ac Dania.